

Handläggare
Kjell HolmDatum
2014-08-25Diarienummer
ALN-2014-0278.41

Äldrenämnden

Yttrande till idrotts- och fritidsnämnden angående förslag till idrotts- och fritidspolitiskt program för Uppsala kommun

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslås besluta

att avge yttrande till idrotts- och fritidsnämnden enligt upprättat förslag

Ärendet

Idrotts- och fritidsnämnden (IFN) hemställer om nämndens yttrande i rubricerat ärende. Handlingen utgör ett ännu inte färdigställt förslag till idrotts- och fritidspolitiskt program för kommunen där IFN önskar synpunkter inför färdigställande av förslaget.

I förslaget till yttrande pekas bl a på olika åtgärder som kan uppmuntra till fysiska aktiviteter för äldre samt åtgärder för att förbättra tillgängligheten i den offentliga miljön.

Kontoret för hälsa, vård och omsorg

Tomas Odin
t f direktör

Handläggare
Kjell Holm

Datum
2014-09-24

Diarienummer
ALN-2014-0278.41

Idrotts- och fritidsnämnden

Remissvar angående förslag till idrotts- och fritidspolitiskt program för Uppsala kommun, d nr IFN-2013-0106

Äldrenämnden har tagit del av förslag till idrotts- och fritidspolitiskt program för Uppsala kommun och ser med stor tillfredsställelse på att förslaget på olika sätt fångar upp äldres behov av fritids- och fysiska aktiviteter. Ur folkhälsosynpunkt är det kostnadseffektivt att investera resurser i en aktiv livsstil för de äldre som innefattar rekreation, fysisk aktivitet och naturupplevelser eftersom detta bidrar såväl till ökad livskvalitet och till en förbättrad hälsa. Fritiden är en del av vår välfärd och i takt med att andelen äldre i kommunen ökar och dessutom blir alltmer aktiva långt upp i åldrarna kommer allt större krav ställas på kommunens planering och framförhållning.

Ett viktigt perspektiv som lyfts fram i förslaget är förutsättningar för spontan fysisk aktivitet i bostadsnära miljöer. Detta kan bidra till lokalt engagemang, kreativitet och god hälsa långt upp i åldrarna. Dessa ambitioner bör utvecklas i nära samverkan med frivilligorganisationer och fastighetsägare.

Som det framförs i förslaget behöver därför mark för fritid, idrott och hälsobefrämjande aktiviteter reserveras i samband med kommunens fysiska markplanering. Exempel på angelägna åtgärder för nämndens målgrupper är översyn av tillgängligheten i kommunens strövområden. Den offentliga miljön bör vara väl försedd med sittmöjligheter i form av t ex parkbänkar, gärna i anslutning till platser där olika aktiviteter pågår. Fysiska aktiviteter för äldre bör även uppmuntras i form av t ex anläggande av bouleanor på lämpliga platser.

Sammanfattningsvis anser ÄLN att förslaget till idrotts- och fritidspolitiskt program lägger en god grund för att tillgodose de äldres behov av idrotts- och fritidsaktiviteter inför framtiden.

Äldrenämnden

Ebba Busch Thor
Ordförande

Annie Arkeback-Morén
Sekreterare

Handläggare
Ekström Michael

Datum
2014-06-12

Diarienummer
IFN-2013-0106

uppdragsnämnder
produktionsstyrelser
bolagsstyrelser
(sändlista sist i dokumentet)

Remiss: idrotts- och fritidspolitiskt program för Uppsala kommun

Idrotts- och fritidsnämnden har fått i uppdrag av kommunfullmäktige (IVE 2014-2017) att ta fram förslag till ett nytt idrotts- och fritidspolitiskt program för Uppsala kommun. Det tidigare programmet (*fritidspolitiskt program*) gällde mellan 2006 och 2010.

I arbetet med att färdigställa nämndens förslag till program inbjuder härmed nämnden övriga uppdragsnämnder, produktionsstyrelser och bolagsstyrelser att lämna sina synpunkter på det så här långt utarbetade förslaget till program.

I juni 2013 beslutade idrotts- och fritidsnämnden om riktlinjer för utvecklingen av programmet. Samtidigt utsåg nämnden sitt presidium till styrgrupp för arbetet med programmet.

Utkastet till programförslag har sin primära utgångspunkt i det tidigare fritidspolitiska programmet liksom i de övriga gällande kommunövergripande styrdokument som direkt eller indirekt relaterar till idrotts- och fritidspolitiska frågor. Hit hör framförallt:

- ÖP
- IVE 2014-2017
- IFN:s reglemente
- Policyn för samverkan med ideell sektor
- Barn- och ungdomspolitiska programmet
- Kulturpolitiskt program
- Senior i Uppsala nu och fram till 2030
- Näringslivsprogrammet
- Evenemangstrategin
- Uppsala kommuns kvalitetspolicy
- Kommunikationspolicy för Uppsala kommun

Annat som inspirerat arbetet med programmet utgörs av

- andra kommuners idrotts- och/eller fritidspolitiska program
- SCB: livsstilsundersökningar
- andra kommuners fritidsvaneundersökningar (Uppsalas senaste gjordes 2001)
- forskning och akademi
- Uppsala kommuns överenskommelse med föreningslivet (LÖKEN)
- de många remissvar som lämnades då det tidigare fritidspolitiska programmet togs fram

Slutligen har också internationella konventioner, kommunallagen, Folkhälsoinstitutet och Riksidrottsförbundet bidragit med underlag och inspiration.

Ambitionen med det nya programmet är att redovisa de grundläggande riktlinjerna för *en sammanhållen idrotts- och fritidspolitik formad utifrån ett helhetsperspektiv* på människors fria tid. Programmet lyfter frågan om idrottens och fritidens förutsättningar till en fråga om folkhälsa liksom om Uppsalas attraktivitet och därmed till en självklar aspekt av samhällsplaneringen på alla dess nivåer och i alla dess skeden.

Mer specifikt ska programmet bidra till

- jämställdhet när det gäller förutsättningarna för flickor/pojkar, kvinnor/män beträffande möjligheten till idrotts- och fritidsaktiviteter
- bättre balans mellan stödet till idrotts- och *andra* fritidsaktiviteter
- bättre balans mellan förutsättningarna för förenings- och egenorganiserade aktiviteter

Programmet omfattar idrott och fritid för *alla* Uppsalabor utan åtskillnad av något slag på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Utöver att slå fast de övergripande riktlinjerna för idrotts- och fritidspolitiken för Uppsala kommun föreslår också programmet att fördjupade "riktlinjer/styrdokument" ska tas fram för följande specifika delar:

- den långsiktiga anläggningsförsörjningen i kommunen som stöd (principer för prioriteringar) för en konkret anläggnings- och lokalförsörjningsplan (gäller lokaler/anläggningar för såväl idrott som andra fritidsaktiviteter)
- kommunens förhållningssätt beträffande de stora publika arenorna
- grundläggande principer och nivåer för kommunens framtida lokal- och anläggningssubventioner
- kommunövergripande riktlinjer för alla former av kontantstöd till föreningslivet
- kommunens syn på, förhållningssätt till och samverkan med elitidrotten i kommunen

Idrotts- och fritidsnämndens strävan är att föreslå ett program som har förutsättningar att beslutas i politiskt samförstånd och därmed ha lång hållbarhet. Vidare anser nämnden att programmet ska ge uttryck för en politisk vilja när det gäller förutsättningarna för Uppsalabornas fria tid och har därför valt att inte remissa förslaget bland t ex kommunens föreningar eller andra aktörer.

Nämnden ser på programmets funktion som ett kommunövergripande styrdokument till vilket det inte är kopplade några ekonomiska eller andra resurser. Det innebär – om programmet ska få någon konkret effekt – att dess ambitioner måste omsättas i andra styrdokument till vilka resurser *finns* knutna, dvs kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens, nämnders och styrelsers styrdokument och budgetar.

Bifogat förslag till idrotts- och fritidspolitiskt program för Uppsala kommun ska betraktas som arbetsmaterial, då det finns delar som ska utvecklas vidare (markerat med röd text). Notera också att fotnötterna inte ska ingå i det slutliga programförslaget till KF.

Inför färdigställandet av idrotts- och fritidsnämndens förslag till program önskar nämnden synpunkter på bifogat programförslag. Synpunkter och förbättringsförslag kan gälla allt från enskildheter till programmets övergripande idéer.

Handläggare på kontoret för samhällsutveckling är Michael Ekström som besvarar frågor via epost: michael.ekstrom@ uppsala.se

Remissvaren ska ha inkommit till idrotts- och fritidsnämndens registrator josefin.hedlund@ uppsala.se **senast 2014-09-30**. Kontoret för samhällsutveckling tar dock tacksamt emot tjänstemannaförslaget till remissyttrande så snart ett sådant föreligger.

med vänlig hälsning

Idrotts- och fritidsnämnden

Inger Söderberg
ordförande

Sändlista

Uppdragsnämnder

- barn- och ungdomsnämnden
- gatu- och samhällsmiljönämnden
- kulturnämnden
- nämnden för hälsa och omsorg
- plan- och byggnadsnämnden
- socialnämnden för barn och unga
- utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
- äldrenämnden

Produktionsstyrelser

- styrelsen för teknik och service
- styrelsen för vård och bildning

Styrelser för kommunala bolag

- Uppsala stadsteater
- Fyrishov AB
- Uppsala Konsert & Kongress AB
- Uppsala Kommun Skolfastigheter AB
- Uppsala Kommun Sport- och Rekreationsfastigheter AB
- Destination Uppsala AB
- Uppsala kommuns fastighets AB

förslag till idrotts- och fritidspolitiskt program

arbområde

version 2.1

för remiss till kommunala nämnder och styrelser

arbomtri

Innehåll

Inledning.....	5
Programmets struktur	5
Uppsala kommuns inriktning	5
Särskilda riktlinjer som ska utvecklas	6
Medborgardialog och inflytande	6
Mål och effekter	7
Upplevelsemål.....	7
Fysiska förutsättningar	8
Planering på olika nivåer	8
Det offentliga rummet.....	8
Särskilda lokaler och anläggningar för idrotts- och fritidsverksamhet	9
Långsiktig planering	9
Ägande och drift.....	9
Kommunens stödformer	10
Miljöns/platsens/lokalens/anläggningens kvaliteter	11
Tillgänglighet	11
Säkerhet, trygghet och estetik	11
Den sociala dimensionen	11
Verksamhet och aktiviteter	12
Verksamhetens kvaliteter (organiserad)	12
Göra själv eller titta på andra	12
Göra själv.....	12
Evenemang.....	12
Samverkan med andra aktörer	13
Näringsliv, universitet och kyrka	13
Frivilligorganisationerna/föreningslivet	14
Verksamhetsstöd (föreningslivet)	14
Kontantstöd.....	14
Annat stöd.....	14
Kännedom och kunskap.....	15
Kännedom	15
Kunskaper och färdigheter	15
Grundläggande utgångspunkter	16
Fritiden som en rättighet.....	16
Fritiden i kommunallagen.....	16
Individ och samhälle	16
Individens behov och förutsättningar	16

0-120	17
Samhällsperspektivet	17
Värdet av fritiden – Uppsala kommuns motiv.....	17
Kommunens övergripande roll och uppgift.....	18
Övergripande mål.....	18
Uppsala kommuns vision	18
Inriktningsmål	18
Programformalia	19
Inspiration och influenser.....	19
Definitioner	19
Avgränsningar.....	20
Programmets giltighetstid.....	20
Programmets relation till andra styrdokument.....	20
Uppföljning och utvärdering.....	21
Nuläge.....	21
Fotnotter (tas bort i det slutliga förslaget).....	22

arbområde

Inledning

Uppsala kommun definierar idrott och fritid som en folkhälso- och välfärdsfråga och därmed som en fråga om samhällsplanering på alla plan. I detta program hanteras idrott som en bland andra fritidsaktiviteter. Därför ska, när begreppet fritid används i det följande, idrott alltid läsas in i sammanhanget. Idrott används som uttalat begrepp då dess särart i något avseende motiverar detta.

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitiska program tar ett helhetsperspektiv på Uppsalabornas fria tid och utgör utgångspunkt för kommunens nämnder, förvaltningar och bolag och deras arbete mot samma övergripande mål.

Programmets struktur

Programmet inleds med den övergripande inriktningen och de effekter som förväntas uppstå givet att detta program efterlevs. Efter detta följer mer preciserade riktlinjer och principer för kommunens arbete med att skapa bästa möjliga förutsättningar för idrott- och fritidsaktiviteter i Uppsala.

I programmets senare del redovisas de grundläggande utgångspunkter som gäller för detta program. Här återfinns också definitioner av några centrala begrepp liksom en redovisning av de avgränsningar som gjorts. Det kan vara bra att ta del av definitioner och avgränsningar innan läsningen av själva programmet.

Uppsala kommuns inriktning¹

Uppsala kommun har en sammanhållen idrotts- och fritidspolitik som omsluter *alla* Uppsalabor liksom i princip *alla* typer av fritidsaktiviteter. Idrotts- och fritidspolitiken präglas av ett helhetsperspektiv på den fria tiden som en avgörande faktor för god folkhälsa, livskvalitet och därmed för kommunens attraktivitet. Därmed ser Uppsala kommun på förutsättningarna för idrott- och fritid som en självklar del av samhällsplaneringen på alla nivåer och i alla skeden.

Kommunens planering och genomförande präglas av strävan att nå balans mellan förutsättningarna för en aktiv fritid

- för flickor/pojkar, kvinnor/män
- mellan idrotts- och andra fritidsaktiviteter
- mellan förenings- och egenorganiserade aktiviteter

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska alla Uppsalabor, utifrån sina personliga förutsättningar och önskemål, ha möjlighet till en meningsfull, utvecklande och hälsofrämjande fritid både i egen- och föreningsorganiserad form²
- ska den fysiska miljön och stödsystemen utformas så att största möjliga tillgänglighet, jämlikhet, jämställdhet³ och likvärdighet uppnås⁴ och så att ingen typ av fritidsverksamhet diskrimineras
- ska idrottens och fritidens arenor, anläggningar och lokaler alltid vara möjliga att nå genom att gå, cykla eller åka kollektivt⁵
- ska särskilda ansträngningar göras för att "alla barn och ungdomar ges möjlighet till fysisk aktivitet varje dag"^{6,7}
- ska särskilda ansträngningar göras för att "handikappidrott ska ges samma förutsättningar som annan idrott"⁸
- ska särskilda ansträngningar göras för att fysisk aktivitet, rekreation och naturupplevelser ska bidra till ökad livskvalitet och hälsa långt upp i åldrarna
- ska särskilda ansträngningar göras för att nå "de grupper där hälsan mest behöver förbättras"⁹

Särskilda riktlinjer som ska utvecklas

Programmets karaktär av övergripande styrdokument innebär att mer *preciserade* riktlinjer ska utvecklas för några särskilda frågor. Ledning för framtagandet av dessa framgår av programmet. De riktlinjer som ska tas fram för att komplettera och precisera delar av idrotts- och fritidspolitiken är:

- riktlinjer (strategiska) för den långsiktiga anläggningsförsörjningen i kommunen (som stöd för en konkret anläggnings- och lokalförsörjningsplan)
- riktlinjer som slår fast grundläggande principer och nivåer för kommunens framtida lokal- och anläggningssubventioner
- kommunövergripande riktlinjer för kontantstöd till föreningslivet
- riktlinjer som tydliggör kommunens syn på, förhållningssätt till och samverkan med elitidrotten i kommunen
- riktlinjer som beskriver kommunens förhållningssätt beträffande de stora publika arenorna

Medborgardialog och inflytande

I arbetet med att skapa bästa möjliga förutsättningar för en aktiv och berikande fritid bygger kommunen sina insatser på de behov som Uppsalaborna ger uttryck för genom medborgardialoger, särskilda undersökningar eller genom annan kommunikation med kommunen.¹⁰ I Uppsala ska den enskilde som tar emot en tjänst av kommunen eller besöker en plats eller fritidsanläggning som kommunen ansvarar för¹¹ uppleva att den "utvecklas i dialog med brukaren."¹²

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska en fritidsvaneundersökning genomföras för att skapa ett bland Uppsalaborna väl förankrat och brett underlag för den långsiktiga planeringen av insatser för fria tiden i Uppsala
- dialog kring utvecklingsplaner på stadsdelnivå liksom mer riktade brukardialoger genomföras vid behov

Mål och effekter

I ett första steg förväntas detta program få genomslag i alla kommunala aktörers egna styrdokument och resursfördelning inklusive den kommunövergripande planeringen och budgeteringen.

I ett andra steg förväntas de *konkreta effekter* uppstå som innebär att Uppsalabornas förutsättningar för en rik fritid *faktiskt* förbättras i och med de uppdrag och åtgärder som detta program föranleder.

Upplevelsemål

Generellt om den fria tiden	Uppsalaborna upplever att <ul style="list-style-type: none">möjligheterna att kunna utöva <i>sina</i> fritidsintressen t ex sport, kultur, friluftsliv, föreningsliv är goda
Offentliga rummet	Uppsalaborna upplever att <ul style="list-style-type: none">miljön i Uppsalas innerstad är tillgänglig, trygg och tilltalande och inbjuder till aktivitet och vistelse under den fria tidennärheten till parker, grönområden och allmänna platser för lek, idrott/motion (inte särskilda anläggningar som kräver bokning/entré etc), rekreation, andra fritidsaktiviteter och möjligheten att umgås är god
Anläggningar och arenor	Uppsalaborna (enskilda och föreningar) upplever att <ul style="list-style-type: none">tillgången på anläggningar och lokaler för idrott och motion är godtillgången på lokaler/anläggningar för andra fritidsaktiviteter (än idrott och motion) är godfritids-/idrottsanläggningar (t ex motionsspår) för egen aktivitet är tillgängliga, trygga och tilltalande (öppettider, avgifter, utrustning, skötsel)de publika arenorna är tillgängliga, trygga och tilltalandedet är lätt att ta sig till fritids- och idrottsanläggningar, friluftslivs- och naturområden och bad genom att gå, cykla eller åka med kollektivtrafiken
Evenemang och utbud	Uppsalaborna upplever att <ul style="list-style-type: none">tillgången till kultur-, idrotts- och andra evenemang är god
Information	Uppsalaborna upplever att <ul style="list-style-type: none">det är enkelt att hitta bra, tydlig och aktuell information om möjligheterna till idrott- och fritid i Uppsala

Kompletteras ev med ytterligare de facto-mål ... mål som beskriver de faktiska omständigheterna med avseende på kvantitet och kvalitet ...

Fysiska förutsättningar

Planering på olika nivåer

Kommunen står i stor utsträckning för de fysiska förutsättningarna för att utöva idrott eller andra fritidsaktiviteter, dels genom sina egna lokaler/anläggningar, dels genom upplåtandet av mark/anläggningar till andra aktörer.

Merparten av den fria tiden spenderas *hemma* – i bostaden eller dess närhet, men en stor del tillbringas också i det *offentliga rummet*, vilka i olika grad ger möjlighet till aktiviteter, upplevelser, möten eller vila. Annan tid tillbringas på *platser/anläggningar* som är avsedda för vissa specifika aktiviteter.

Den bostadsnära miljös utformning är av särskilt stor betydelse för människors både möjlighet och benägenhet till fysiska eller andra fritidsaktiviteter liksom möten mellan människor. Uppsala kommun tar särskilda hänsyn till inte minst behoven för mindre barn, äldre personer och människor med funktionshinder för vilka närhet, trygghet och säkerhet är extra viktig^{13 14}.

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska den fysiska planeringen på *alla* nivåer och i *alla* skeden beakta behovet av ytor, platser och särskilda anläggningar för idrott och andra fritidsaktiviteter liksom möjligheten till vistelse i park och natur^{15 16 17}
- ska alla bostadsområden ha närhet till parker¹⁸, och gröna sammanhängande stråk¹⁹ för att möta de boendes behov av utomhusvistelse och rekreation, liksom ytor och platser för lek, spontanidrott, möten mellan människor, fritidsodling mm
- ska "attraktiva vatten och ökad tillgång till friluftsbad i och utanför staden" ge "kvalitet till uppsalabor och besökare"²⁰
- ska kommunen ha "ett ständigt innehav av exploateringsbar mark" för "bland annat rekreation"²¹, idrott och fritid

Det offentliga rummet

Offentliga platser som allmänna vägar, gator, torg, gång- och cykelvägar, parker och andra "fria/öppna ytor" är platser och miljöer där en stor del av den egenorganiserade fria tiden tillbringas. Andra platser/lokaler/anläggningar iordningsställs och upplåts för mer särskilda ändamål som t ex badplatser, naturreservat och friluftsområden, men kan också vara bibliotek, museer, teatrar, köpcentra, dansbanor mm²². Andra kommuner bygger allaktivitetshus - Uppsala bygger allaktivitetsstaden.

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska de offentliga rummen vara tillgängliga och attraktiva platser för den fria tiden; för fysisk aktivitet, möten, vila, rekreation och natur- och andra upplevelser
- ska miljöer, såväl helhet som enskilda delar, på ett kreativt och nytänkande sätt utformas för mångfunktionalitet och spännande möjligheter till egen aktivitet eller evenemang
- handläggs tillstånd och upplåtelser med koppling till evenemang på ett välvilligt och koordinerat sätt "utan onödiga fördröjningar, liksom tydligt och med korrekt information"²³

Särskilda lokaler och anläggningar för idrotts- och fritidsverksamhet

En rad idrotts- och andra fritidsaktiviteter kräver särskilda anläggningar/lokaler. Vissa idrottsanläggningar är komplexa och särskilt kostnadskrävande både vad gäller byggande och drift och kan bara finnas i ett begränsat antal också i en kommun av Uppsalas storlek. Hit hör anläggningar som ishallar, simhallar, ridanläggningar, anläggningar för motorsport med flera. Andra idrotts- och fritidsanläggningar är av enklare slag och behöver inte kosta lika mycket vare sig för byggande eller drift och kan finnas i större antal och spridning i kommunen.

En särskild kategori anläggningar är det stora evenemangsarenorna som berörs senare i programmet.

Långsiktig planering

För att långsiktigt möta allmänhetens och föreningslivets behov av idrotts- och fritidsanläggningar följer kommunen kontinuerligt befolkningsutvecklingen, men också trenderna inom idrotts- och fritidsområdet. Planeringen omfattar såväl utveckling av befintliga lokaler/ anläggningar som skapandet av nya i de olika stadsdelarna, i kransorter och på landsbygden.

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska det styrdokument som slår fast riktlinjerna för den långsiktiga anläggningsförsörjningen i kommunen:
 - bygga på en inventering av behoven hos såväl den breda allmänheten som föreningar och professionella utövare ska ligga till grund för planering och utformning av anläggningar för idrott och fritid
 - slå fast grundprinciperna för vilka anläggningstyper som är rimliga att anlägga på kommun-, stadsdels-, och närområdesnivå) och prioriteringsordning för anläggningar av bredd- och motionskaraktär
 - ha som utgångspunkt att anläggningar för bredd och motionsverksamhet utformas och byggs med fokus på basfunktionalitet och -utrustning för att därigenom bidra till förutsättningarna att nå behovstäckning
 - beakta jämställdhetsaspekten vid planering och utformning av anläggningar så att frågan alltid ställs "för vem bygger vi nu – flickor/kvinnor eller pojkar/män eller både och"
 - beakta balansen mellan idrottens behov och behovet av anläggningar för andra fritidsaktiviteter som exempelvis möten, kultur, friluftsliv, fiske, skapande, husdjur, trädgårdsodling²⁴, hobbyverksamhet ska tas i beaktande ...²⁵
 - beakta åldersaspekten så att de idrotts- och fritidsanläggningar som byggs i så stor utsträckning som möjligt fungerar för alla åldrar²⁶
 - beakta varje anläggnings och lokals mångfunktionalitet så att möjligheterna till samutnyttjande för olika fritidsaktiviteters behov är stora
 - ha som utgångspunkt att anläggningar som inte kan finnas i närmiljön men som inte heller är unika i största möjliga mån samlas i sammanhållna anläggningskomplex på stadsdelsnivå
 - beakta behovet av särskilda anläggningar för allmänhetens egenorganiserade idrotts- och fritidsaktiviteter

Ägande och drift

Kommunen ska själv äga och driva, via sina bolag, vissa anläggningar. Andra anläggningar ägs och drivs av föreningar. Ibland arrenderar föreningar eller privata entreprenörer anläggningar av kommunen och slutligen ägs och drivs vissa anläggningar helt på privat basis. Uppsala kommun uppmuntrar och stöder blandade ägar- och driftformer när det gäller idrotts- och fritidsanläggningar²⁷.

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska kommunen generellt ta större ansvar för ägande och drift ju starkare prägel är av bredd- och motionsidrott och i synnerhet av barn- och ungdomsidrott, fysisk aktivitet för äldre och funktionshindrade
- ska kommunen stödja föreningar²⁸ som vill äga och/eller driva anläggningar av olika slag givet att grundläggande krav på tillgänglighet, säkerhet etc uppfylls
- ska inte avgiftsuttag vara sådant att tillgängligheten till anläggningar för bredd- och motionsidrott begränsas för vissa grupper
- ska kommunen alltid sträva efter att stimulera lösningar som innebär samordningsfördelar som leder till hög nyttjandegrad och energieffektiva anläggningar; detta gäller i synnerhet anläggningar där kommunen har ett eget ägar- och/ eller driftsansvar
- ska, i fråga om arenor för elitidrott med särskilda krav på stor publikkapacitet, säkerhet, kommersiella ytor etc, inte kommunen generellt ta ansvar för ägande och/eller drift, men väl som en aktör med sin särskilda kompetens i frågor som rör stads/kommunutveckling
- ska ett särskilt styrdokument tas fram som beskriver kommunens förhållningssätt och riktlinjer beträffande de stora *evenemangssarenorna*

Kommunens stödformer

Uppsala kommun gör kommunens egna anläggningar tillgängliga för föreningar och enskilda på i huvudsak tre sätt: genom subventionerade hyreskostnader och markeringsavgifter samt genom särskilda former av anläggningsstöd.

Subventioner

Kommunen ska fortsatt subventionera hyreskostnaderna för såväl enskilda medborgare som föreningar. Det sker dels genom uthyrning av lokaler och anläggningar till de så kallade markeringsavgifterna, dels genom långa hyres-/arrendeavtal med föreningar. Subventionerna ska möjliggöra för föreningar och det stora flertalet Uppsalabor att vara aktiva och därmed främja folkhälsa och välbefinnande.

Särskilt anläggningsstöd

(ska utvecklas)

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska riktlinjer tas fram som slår fast grundläggande principer och nivåer för kommunens framtida lokal- och anläggningssubventioner; riktlinjerna ska:
 - bygga på en ordentlig genomlysning/utredning av kommunens nuvarande subventionssystem
 - särskilt beakta jämställdhetsperspektivet givet att vissa verksamheter domineras av det ena eller andra könet
 - präglas av det helhetsperspektiv på den fria tiden som är grundläggande för detta program, dvs alla typer av lokaler/anläggningar för fritid ska beaktas
 - utgå från ett samhällsekonomiskt perspektiv där värdet av subventionerna ställs i relation till de långsiktiga besparingar som kommer ur en förbättrad folkhälsa

Miljöns/platsens/lokalens/anläggningens kvaliteter²⁹

Människors benägenhet att vistas i och uppskatta olika miljöer/platser/lokaler/anläggningar avgörs av grundläggande faktorer som tillgänglighet, närhet och kommunikationer; säkerhet, trygghet och estetik och möjligheten till mångsidig användning³⁰ och funktionalitet³¹. I såväl planering som utformning tas alltid hänsyn till dessa faktorer.

Tillgänglighet

Tillgängligheten är avgörande för individens möjlighet att kunna *använda* en plats/ anläggning.³² Möjligheten för alla *att kunna ta sig till* den plats eller anläggning där man vill göra något med sin fria tid är en annan grundläggande förutsättning.³³ *Öppettider* och *kostnader* är andra viktiga aspekter på tillgänglighet.

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska alltid, vid utformningen av miljöer/platser/lokaler/anläggningar³⁴ där människor vill vistas under sin fria tid, hänsyn tas till olika individers och grupper *särskilda* förutsättningar³⁵; särskilda hänsyn tas till förutsättningarna för barn och unga, äldre³⁶ och människor med funktionshinder³⁷
- ska planeringen på alla nivåer alltid ta hänsyn till ett fritidsperspektiv när det gäller kollektivtrafikens linjer och hållplatslägen; gator- och vägar; gång- och cykelvägar, liksom parkeringar och säkra av- och påstigningsplatser – särskilt där barn och unga utövar sina fritidsaktiviteter^{38 39 40 41 42 43 44 45 46}
- ska lokaler och anläggningar för idrott och fritid vara öppna och tillgängliga under så stor del av dygnet som möjligt⁴⁷, dels
- ska det finnas tid i särskilda lokaler och anläggningar att tillgå för medborgare som vill bedriva egenorganiserad aktivitet
- kostnadsaspekten som tillgänglighetsaspekt ...**

Säkerhet, trygghet och estetik

Den fysiska tillgängligheten handlar om att *kunna*, medan säkerhet, trygghet och estetik handlar om *viljan* att besöka och använda en viss miljö.

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska såväl det offentliga rummet som särskilda lokaler och anläggningar inbjuda till vistelse och aktiviteter med avseende på
 - *säkerhet* som fysisk framkomlighet, utrustning, installationer, utrymning, larm etc
 - *trygghet*^{48 49} som belysning, öppna ytor ... **yll på ...**
 - *estetik och trivsel* som utsmyckning, rent och fräsch, utformning, konst⁵⁰ etc

Den sociala dimensionen

Möten mellan människor främjar integration, känslan av gemenskap och reducerar känslan av utanförskap – alla viktiga folkhälsoaspekter. Planeringen och utformningen av den offentliga miljön ska främja mötet mellan människor.⁵¹

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska såväl det offentliga rummet som särskilda lokaler och anläggningar inbjuda "till fysisk aktivitet och socialt liv" genom tydliga funktioner för vistelse, aktivitet, möten och social integration"⁵²

Verksamhet och aktiviteter

Verksamhetens kvaliteter (organiserad)

Kommunen står i stor utsträckning för de fysiska förutsättningarna för att utöva idrott eller andra fritidsaktiviteter medan det är den enskilde individen, en förening eller en privat entreprenör som står för själva aktiviteten eller verksamheten. Den verksamhet som stöds av kommunen genom subventioner eller andra former av stöd ska präglas av några av de grundläggande värderingar som kommer till uttryck i kommunens olika styrdokument: (samlade och återgivna i IFN:s bidragsregler)

- delaktighet
- drog fria miljöer
- förebyggande arbete
- god hälsa
- inflytande
- integration
- jämställdhet
- meningsfull och utvecklande fritid
- minskat utanförskap
- mångfald
- social utveckling och tillhörighet
- tillgänglighet

Göra själv eller titta på andra

Ibland använder vi vår fria tid till att *göra något själv* (egenorganiserat) eller tillsammans med andra (ofta föreningsorganiserat) i meningen utöva. Det kan handla om att idrotta, fiska, sjunga, odla, promenera, bygga, meka och en mängd andra aktiviteter. Eller så väljer vi att "bara vara" och uppleva, t ex tystnaden eller naturen. Inte sällan väljer vi att betrakta det som andra gör (titta på när andra spelar match, uppträder etc).

Göra själv

I den stora och ökande mängden *egenorganiserad* fritid är den enskilde medborgaren aktören. Aktiviteterna sker i delar av det offentliga rummet, men kräver också tillgång till särskilda anläggningar eller lokaler. Detta gäller inte minst idrott, men också många andra fritidsaktiviteter.

Evenemang

Evenemang⁵³ av olika slag erbjuder stunder av avkoppling, spännande upplevelser, lärande etc. Möjligheten för Uppsalaborna att ta del av stora och små evenemang i kommunen är en viktig fritidsaspekt som samtidigt sätter Uppsala på kartan. Uppsalas gator, torg, parker och anläggningar ska utgöra arenor för festivaler och andra evenemang. När staden förändras och växer ges också utrymme för evenemangsplatser tidigt i planeringen.⁵⁴

Evenemangs/elitidrott

En särskild och uppmärksammas del av den omfattande idrottsverksamheten utgörs av den evenemangs/elitidrott som lockar många åskådare. Denna präglas ofta av professionella eller semi-professionella utövare och krav på stora och komplexa arenor. För Uppsala kommun är en framgångsrik evenemangs/elitidrott en del av upplevelseutbudet för de Uppsalabor som är intresserade av idrott, men är också en del av kommunens varumärke.

Evenemangsarenor

Ska fyllas på ...

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska planeringen och utformningen av den offentliga miljön och av särskilda lokaler och anläggningar ta stor hänsyn till den egenorganiserade aktiviteten och inte minst till flickors/pojkars// kvinnors/män olika behov och önskemål
- ska det finnas platser i det offentliga rummet som möjliggör stora och små evenemang
- ska arrangörer från såväl Uppsala som andra delar av världen uppleva "att det finns goda möjligheter och är lätt att i Uppsala genomföra evenemang"^{55 56}
- ska Uppsala ha moderna, mångfunktionella och realistiskt dimensionerade arenor för evenemangs/ elitidrotten som också medger en mångfald andra evenemangstyper
- ska särskilda riktlinjer utvecklas som tydliggör kommunens syn på, förhållningssätt till och samverkan med evenemangs/elitidrotten i kommunen; riktlinjerna ska
 - ska utgångspunkten vara att evenemangs/elitidrotten för kommunen primärt är en "varumärkes"-fråga
 - fyll på ...

Samverkan med andra aktörer

Näringsliv, universitet och kyrka⁵⁷

En del av vår fria tid nyttjar vi tjänster eller besöker arrangemang, som erbjuds av privata entreprenörer⁵⁸, universiteten och kyrkan som t ex lokaler och tjänster för fysisk aktivitet eller shoppingcentra, restauranger/caféer och evenemang av olika slag. Även då privata näringsidkare svarar för såväl lokaler som tjänster/ verksamhet, så förutsätter detta att kommunens fysiska planering på alla nivåer väger in de fritidspolitiska aspekterna. "Projekt som Elitidrottsstaden⁵⁹, Tävlingsstaden och Kulturstaden Uppsala ökar samverkan mellan näringsliv, föreningsliv och kommunen."⁶⁰

Frivilligorganisationerna/föreningslivet⁶¹

Den verksamhet som bedrivs på ideell basis under fritiden är av stort värde⁶² för de människor som deltar i verksamheten, men också för Uppsala kommun i ett samhällsperspektiv. Föreningarna medverkar med sin verksamhet till att skapa förutsättningar för en meningsfull fritid, god hälsa och social tillhörighet. De fyller också en viktig roll som demokratiförmedlare och välfärdsutvecklare.⁶³

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- upprätthålla en öppen och konstruktiv dialog kring fritidsrelaterade frågor med andra aktörer
- ska kommunen samverka med andra aktörer i strävan att skapa bästa möjliga förutsättningar för en stimulerande och meningsfull fritid, god hälsa och social tillhörighet^{64 65}
- ska projekt som Elitidrottsstaden, Tävlingsstaden och Kulturstaden Uppsala genomföras i samverkan mellan näringsliv, föreningsliv och kommunen

Verksamhetsstöd (föreningslivet)

Till föreningarnas grundläggande förutsättningar för att kunna bedriva verksamhet hör, vid sidan av det frivilliga engagemanget, tillgången till plats/lokal/anläggning samt pengar. Givet den betydelse som föreningslivets verksamhet har stödjer kommunen föreningarna på olika sätt.

Kontantstöd

Uppsala kommun erbjuder föreningslivet möjligheten att söka olika former av verksamhets- och anläggningsbidrag. Bidrag fördelas av flera olika nämnder till olika typer av verksamheter, varav många har stark koppling till idrott och fritid. Kontantstödet syftar till att underlätta för föreningarna att kunna erbjuda bra verksamhet till så låg kostnad som möjligt och för att möjliggöra för så många som möjligt att delta i verksamheten.

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska kommunövergripande riktlinjer för kontantstöd till föreningslivet utvecklas; dess ska utgå från i kommunens vision och grundläggande värderingar liksom från den lokala överenskommelsen med föreningslivet (Löken)
- ska regelsystemen för kontantstöd till föreningsorganiserad verksamhet harmoniseras och omfatta alla åldersgrupper samt premiera såväl kvantitativa som kvalitativa aspekter av verksamheten
- ska kommunen etablera en central funktion som på ett sammanhållet och effektivt sätt hanterar all bidragshantering liksom övrigt stöd till föreningslivet

Annat stöd

Kommunen ska bedriva ett främjandearbete för att bidra till utvecklingen av föreningsverksamheten och därmed möjligheterna till en god fritid i Uppsala. Kommunen ska stödja utvecklingen av idrotts- och fritidsverksamhet genom att bl a främja erfarenhetsutbyten kring lyckade projekt och satsningar för att förmera värdet av de många goda insatser som görs i föreningslivet och samtidigt skapa kontakter mellan föreningar med olika typer av verksamhet.

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

... åtar sig kommunen i enlighet med den lokala överenskommelsen mellan föreningslivet och Uppsala kommun⁶⁶:

- att bidra till en utveckling av stödfunktioner för föreningslivet, exempelvis en partssammansatt föreningsbyrå
- att kommunen och föreningarna arbetar tillsammans för att utveckla modeller för partnerskapslösningar som en alternativ finansieringsform
- att utveckla samarbetsformer mellan kommunens nämnder och föreningslivet som exempelvis dialogmöten och forum för information
- att kommunen bjuder in till föreläsningar, utbildningar och seminarier när så är aktuellt, samt tillvaratar föreningslivets kompetens i sina utbildningar
- att när investeringar som direkt påverkar föreningslivet och dess intressen görs ska dialog föras med berörda föreningar
- att kommunen inte tar över verksamhet som föreningar driver, utan dialog med föreningslivet
- att föreskrifter för föreningsbidrag eller stöd till särskilt projekt ska vara lätta att förstå och få tag på
- att riktlinjer för bidrag och liknande stöd har sin utgångspunkt i överenskommelsen
- att när riktlinjer för föreningsbidrag utformas ska en dialog med föreningslivet föras
- att en gång per år bjuder in till ett kommunövergripande dialogmöte för avstämning av den lokala överenskommelsen och samtal om gemensamma utvecklingsfrågor

Kännedom och kunskap

Kännedom

Medborgarens kännedom om *möjligheter och utbud* när det gäller idrott och fritid är en förutsättning för att kunna ta del av detsamma. Uppsala kommuns kommunikation när det gäller möjligheterna till en god fritid ”präglas av öppenhet, tillgänglighet, tydlighet, saklighet och snabbhet”.^{67 68 69 70} Kommunikationen ska också präglas av ett främjandeperspektiv i den meningen att den ska lyfta fram de värden för den enskilde som fysisk aktivitet och andra typer av fritidsaktiviteter har med avseende på hälsa och livskvalitet.

Kunskaper och färdigheter

En viktig del av den personliga utvecklingen är kunskaper och färdigheter, vilka vi till stor del bygger upp under vår fria tid. Uppsala kommun skapar förutsättningar för ett lärande i och om den fysiska miljö där man tillbringar sin fria tid. I Uppsala finns en god struktur av ”gröna kärnområden (som) erbjuder upplevelser och bidrar till nyfikenhet, lärande och kunskap kring natur- och miljövärden. Information om natur och miljö är ett viktigt verktyg för att öka förståelse och kunskap om natur och naturvärden.”⁷¹

För en berikande och jämställd fritid i Uppsala

- ska kommunen samarbeta med och stödja både föreningar och privata entreprenörer när det gäller att marknadsföra och informera om de möjligheter till idrotts- och fritidsaktiviteter som erbjuds i Uppsala.⁷²
- ska rekreations- och friluftsområden drivas och utvecklas för att erbjuda spännande och lärorika upplevelser som stärker den enskildes medvetenhet och kunskap kring natur- och miljövärden⁷³

- ska information om olika fritidsmiljöer, platser etc göras tillgänglig på plats genom skyltprogram, men också genom trycksaker och via webb
- ska klimat/miljösmarthet främjas när det gäller användningen av idrotts- och fritidsanläggningar, inklusive transport till/från ...

Grundläggande utgångspunkter

Fritiden som en rättighet

Rätten till fritid/ fri tid finns tydligt angiven i följande internationella överenskommelser till vilka Sverige anslutit sig:

- FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna (art 24)
- FN:s konvention om barnets rättigheter⁷⁴ (art 31)
- FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (art 6)
- FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (art 13) som också inkluderar idrottsbegreppet; samt i
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (art 30)

Fritiden i kommunallagen

Trots att idrott och fritid omfattas av de mänskliga rättigheterna utgör insatser inom området *inte* en del av kommunens lagstadgade ansvar, utan är för kommunen ett *frivilligt* åtagande⁷⁵. Varje kommun gör sin egen bedömning av om och hur mycket resurser man vill avsätta för området. Delar av kommunens lagstadgade ansvar, som kraven på översikts- och detaljplaner, är dock av *avgörande* betydelse för idrottens och fritidens förutsättningar.

Individ och samhälle

En grundläggande utgångspunkt för detta program är att den enskilde medborgaren själv avgör värdet – livskvalitet och välbefinnande – av hur den fria tiden används. Formerna och villkoren för *kommunens stöd och bidrag* till förutsättningarna för en god fritid utformas dock utifrån ett samhällsperspektiv och i linje med kommunens mål- och policydokument.

Individens behov och förutsättningar

En komplex väv av olika värderingar och behov utgör grunden för de val som den enskilde individen gör för att må som bäst genom att ”rätt” använda sin fria tid. Någon vill *göra själv* medan en annan föredrar att titta på/uppleva/ta del av *vad andra gör* (t ex idrott, teater, konst, natur). Någon vill göra på *egen hand*; en annan har ett starkt behov av att vara och göra *tillsammans* med andra. Vissa värdesätter *fysisk aktivitet* medan andra föredrar aktiviteter som handlar mer om det ”*intellektuella*” (som att lära nytt, läsa, kommunicera, spela, skapa). Någon vill använda sin fria tid till att verkligen *göra* medan en annan bara vill ”*vara*”.

Den enskildes val av hur den fria tiden används är en fråga om vad vi *vill* göra av den fria tiden, men också om vad vi *kan* göra. Ekonomiska, sociala, kunskapsmässiga och fysiska förutsättningar är, liksom ålder, kön och kulturell bakgrund avgörande faktorer för den enskildes val. Mängden fri tid varierar med den enskildes kön (kvinnor har mindre än män⁷⁶), livssituation och egna prioriteringar. Flera av dessa förutsättningar varierar under livets olika faser.

Dessa faktorer och en rimlig balans mellan dem tas i beaktande vid kommunens övergripande satsningar på att bidra till bästa möjliga förutsättningar för alla Uppsalabors fria tid.

0-120

Med sin starka utgångspunkt i ett folkhälso- och samhällsperspektiv betraktar Uppsala kommun möjligheterna till en berikande fritid som relevant för livets *alla* faser och därför omfattar detta program kommunens alla invånare – ”från vaggan till graven”. Det handlar om den enskilde Uppsalabors – oavsett ålder⁷⁷ och andra förutsättningar⁷⁸ – livskvalitet och välbefinnande.

Samhällsperspektivet

Kommunens insatser för att skapa bästa möjliga förutsättningar för en god fritid i Uppsala görs utifrån ett tydligt *samhälls- och folkhälsoperspektiv*. Det betyder att kommunens samlade insatser på området ska ligga i linje med vision och hållbarhetsmål. Uppsala ska vara en välmående och hållbar kommun i alla avseenden – på individnivå och som kommun. Förutsättningarna för en god fritid i Uppsala skapas genom en ”hälsoinriktad samhällsplanering”.⁷⁹

Värdet av fritiden – Uppsala kommuns motiv

Uppsala kommun ser starka skäl till att avsätta resurser till Uppsalabornas förutsättningar för att kunna göra det bästa möjliga av sin fria tid. Till de viktigaste hör:

- Människor med god *fysisk och psykisk hälsa* – som upplever en hög grad av livskvalitet och ”möjlighet till *personlig utveckling*”⁸⁰ – fungerar bättre i samhället, på jobbet och i skolan; och är i *mindre behov av vård eller annat stöd*.
- ”Kultur-, fritids- och idrottsverksamhet är redskap som ger *dynamik och kreativitet* till samhället samt bidrar till *välbefinnande och hälsa*.”⁸¹
- ”Ett rikt kultur- och fritidsutbud” – tillgängligt för alla – ”bidrar till *kommunens attraktivitet* och är viktiga konkurrensfaktorer i kommunens ambition att växa” samtidigt som det ”skapar *efterfrågan på lokaler, varor och tjänster och genererar arbetstillfällen*.”⁸²
- ”Ett stort och aktivt föreningsliv bidrar till *delaktighet och inflytande* i samhällsutvecklingen. En framgångsrik elitidrott och ett professionellt kulturliv *stärker den positiva bilden av Uppsala*.”⁸³

Kommunens övergripande roll och uppgift

Mot bakgrund av de motiv som beskrivs ovan tar Uppsala kommun, *givet tillgängliga resurser*, ansvar för att bidra till bästa möjliga förutsättningar för uppsalabornas möjligheter att ägna sig åt en utvecklande och rekreerande fritid.

Kommunen⁸⁴ definierar sin roll och sin uppgift som tredelad. Kommunens insatser för fritidens förutsättningar skapas:

- helt kommunens egen regi
- av andra aktörer, men med kommunens stöd
- i samverkan/partnerskap med andra aktörer

De förutsättningar som kommunen tar direkt eller indirekt ansvar för är:

- planering och utformning av de fysiska förutsättningarna - det offentliga rummet inklusive verksamhets specifika anläggningar och lokaler
- möjligheten att förflytta sig till de platser där man vill idrotta eller ägna sig åt annan fritidsaktivitet
- stöd till andra aktörers möjlighet att tillhandahålla och/eller erbjuda aktiviteter/ verksamhet och/eller platser för idrott och fritid
- information och kunskapsspridning med avseende på vikten av idrott och fritid samt vilka möjligheter som erbjuds i Uppsala kommun

Övergripande mål

Uppsala kommuns vision

Överst i kommunens målhierarki finns den för kommunen fastslagna visionen:

”Uppsala är en kommun där alla människors lika värde, inneboende kraft och kreativitet respekteras och tas tillvara genom att var och en får möjlighet att påverka sin livssituation i en långsiktigt hållbar miljö som präglas av positiv dynamik, öppenhet och gemensamt ansvar.”

Inriktningsmål

I IVE 2015-2018 (**beslutas KF 9-10 juni**) slås de inriktningsmål fast som ska styra arbetet med idrotts- och fritidsrelaterade frågor:

- Kultur- och idrottsutbudet är tillgängligt och attraktivt för alla
- Uppsalas evenemang bidrar till att stärka Uppsalas attraktivitet för medborgarna och besöksnäringen

Programformalia

Inspiration och influenser

Följande har utgjort utgångspunkt för detta program:

”Externa källor”

- Internationella konventioner
- Kommunallagen
- Folkhälsoinstitutet
- Riksidrottsförbundet
- Boverket
- andra kommuners program
- SCB: livsstilsundersökningar
- andra kommuners fritidsva-neundersökningar
- forskning och akademi
- IVE 2014-2017
- Kommunstyrelsen politiska inriktningspunkter (18 dec 2013)
- IFN:s reglemente (2013)
- Fritidspolitiska programmet 2006-2010
- Policyn för samverkan med ideell sektor
- Barn- och ungdomspolitiska programmet
- Kulturpolitiskt program
- Senior i Uppsala nu och fram till 2030
- Näringslivsprogrammet
- Evenemangstrategin
- Uppsala kommuns kvalitets-policy
- Kommunikationspolicy för Uppsala kommun
- Uppsala kommun överens-kommelse med föreningslivet (LÖKEN) (2013)
- Remissvar i samband med framtagandet av det tidigare fritidspolitiska programmet (2006)

”Interna källor”

- ÖP

Definitioner

- Alla Med ”*alla* Uppsalabor” avses *alla* utan åtskillnad av något slag på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.
- Folkhälsa ”Folkhälsa handlar om allt från individens egna val och vanor till strukturella faktorer som yttre miljöer och demokratiska rättigheter i samhället. Det övergripande målet för folkhälsa är att skapa samhällsliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.”⁸⁵
- Fritid⁸⁶ Som *resurs* definierar Uppsala kommun fritid som
Den fria tid människan förfogar över för val av aktiviteter, vilka inte är nödvändiga på grund av fysiologiska, ekonomiska eller andra sociala tvång⁸⁷
Som *upplevelse och värde* definierar Uppsala kommun fritid som
Den ökade livskvalitet och det ökade välbefinnande som människan upplever till följd av självvalda aktiviteter genomförda under sin fria tid⁸⁸.
- Idrott Fysisk aktivitet som vi utför för att kunna prestera mera, ha roligt och må bra⁸⁹
- Anläggning En plats eller lokal särskilt iordningsställd och avsedd för ett eller flera särskilda syften med inriktning på idrott (träning och tävling) eller för andra fritidsaktiviteter. Anläggningen har breddutövare som sin främsta målgrupp, men används också av (utövar)eliten (träning och tävling). Anläggningen har en publikkapacitet på mindre än 3 000 åskådare.

Arena Arenan har plats för minst 3 000 åskådare och är avsedd för större idrottsevenemang som även i vissa fall kan användas till andra typer av evenemang, t ex konserter, mässor, schlagerfestival eller liknande. (*Definition: Enligt SKL:s anläggningsenkät 2010*)

Avgränsningar

Detta program har ett starkt folkhälsoperspektiv, men omfattar inte de folkhälsoaspekter som rör: hälsa i arbetslivet, skydd mot smittspridning, sexualitet och reproduktiv hälsa, hälsofrämjande hälso- och sjukvård, samt matvanor och livsmedel.

Programmet omfattar *Uppsalabornas* förutsättningar för en god fritid, men inte besöksnäringen. Även om här finns ett gränsland som kort berörs.

Programmet omfattar inte elitidrotten i kommunen, men innehåller ett uppdrag som innebär att särskilda riktlinjer tas fram för kommunens hantering av denna. I programmet anges de viktigaste riktlinjerna (**ska utvecklas**) för framtagandet av ett sådant program.

Programmet omfattar inte sådana aktiviteter som är kopplade till skolans verksamhet, även om vissa gränsdragningsfrågor kort berörs. (**ska utvecklas**)

Viss verksamhet med tydlig koppling till den "fria tiden" är del av andra nämnders ansvarsområden, men omfattas inte av detta program. Hit hör barn- och ungdomsnämndens ansvar för "förebyggande insatser som fritidsverksamhet och stöd till fritids- och föreningsverksamhet"; samt kulturnämndens ansvar "för kulturverksamhet ... och stöd till kulturliv och folkbildning". (**ta ny nämndorganisation i beaktande**)

Slutligen omfattar detta program inte det frivilliga sociala arbete som sker under fritiden liksom sådant frivilligt arbete som sker inom ramen för intresseföreningar.

Programmets giltighetstid

Det idrotts- och fritidspolitiska programmet gäller för perioden 2015-2022. En revidering av programmet görs eventuellt som konsekvens av den uppföljning av programmet som görs 2018. Se vidare under rubriken uppföljning.

Programmets relation till andra styrdokument

Programmet har sin utgångspunkt i kommunens vision, hållbarhetsmål och andra verksamhets- och frågespecifika styrdokument. Omvänt ska de värderingar och den inriktning som uttrycks i detta program prägla och styra delar av innehållet i andra kommunala aktörers styrdokument och därmed verksamhet. Den resursallokering som sker i planerings- och budgetprocesserna på övergripande nivå liksom hos olika kommunala aktörer ska vägledas av programmets intentioner.

Detta idrotts- och fritidspolitiska program för Uppsala kommun anger den, för alla kommunala aktörer (nämnder, styrelser och bolag), gemensamma inriktningen för allt det arbete som på något sätt rör uppsalabornas fria tid i Uppsala kommun.

Uppföljning och utvärdering

För att bedöma i vilken grad programmet bidrar till att beslutade mål uppnås ska de primära och sekundära effekterna (se under mål) av programmet löpande följas upp. År 2018 görs en fördjupad uppföljning för att eventuellt revidera programmet.

En utvärdering av programmets funktion och effekter genomförs under våren 2022 för att kunna utgöra underlag för det nya programarbete som bör leda till ett nytt idrotts- och fritidspolitiskt program att gälla från och med 2023. Se vidare bilagan uppföljning och utvärdering.

Nuläge

För en kortfattad beskrivning av nuläget, se bilaga x (ska utvecklas) som redogör för:

Fotnötter (tas bort i det slutliga förslaget)

¹ Remissvar 2006: Upplands Idrottsförbund anser att formuleringarna är mycket allmänt hållna och att det är svårt att tyda kommunens inriktning. Det är oklart vilken typ av stöd som avses under inriktningens första punkt. Det nämns inget om elitidrottsklasserna eller kommunens syfte med dessa. Av programmet framgår inte heller om kommunen tänker stödja eftergymnasiala studier. Upplands Idrottsförbund ser som angeläget att avsnittet om barnidrott kompletteras med ambitioner när det gäller såväl kost och motion, som hälsa, friskvård och drogförebyggande insatser. Kommunens ambitioner bör framgå i såväl inriktningsmålen som uttryckas i en klar roll- och ansvarsfördelning.

Nämnden för vuxna med funktionshinder efterlyser en mer aktiv hållning och ett mer visionärt programinnehåll.

Uppsala Föreningsråd anser att det Fritidspolitiska programmet till stora delar handlar om andra nämnders välvilja, istället för att vara ett konkret program som talar om vad kommunen vill åstadkomma.

² Fritidspolitiska programmet 2006-2010; politisk inriktning KS 18 dec 2013: Uppsalaborna har goda möjligheter till ett rikt fritidsliv + Uppsalaborna har mycket god tillgång till motions- och idrottsanläggningar

³ IVE 2014-2017: Kultur- och fritidsutbudet upplevs som jämställt och tillgängligt för både män och kvinnor, pojkar och flickor oavsett fysisk och psykisk förmåga.

Remissvar 2006: Barn- och ungdomsnämnden saknar i programmet en beskrivning av fritidens betydelse för barn och ungdom och understryker att tillgänglighet också handlar om att fritidsaktiviteter anpassas till flickors behov, samt att det finns ett utbud av fritidsaktiviteter för unga som bor på landsbygden.

Nämnden för vuxna med funktionshinder anser att de fyra inriktningsmålen under stycke "Idrott" ska kompletteras med ett inriktningsmål som stärker handikappidrottens förutsättningar och föreslår att programmet kompletteras med följande inriktning: "Handikappidrotten ska ges samma förutsättningar som all annan idrott."

⁴ Kommunallagen: 2 kap. Kommunernas och landstingens befogenheter; Allmänna befogenheter: 2 § Kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

⁵ Som ovan

⁶ Fritidspolitiska programmet 2006-2010

⁷ Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitiska program

⁸ Som ovan

⁹ IVE 2014-2017

¹⁰ Barn- och ungdomspolitiska programmet: "Barn och ungdomar tillfrågas och deras synpunkter tas tillvara, redovisas och ger effekt i de kommunala beslutsunderlag som rör barn och ungdomar. Barn och ungdomar kan framföra behov, önskemål och egna idéer i olika dialogformer; IVE 2014-2017: Barn och ungas delaktighet i utformningen av olika verksamheter prioriteras. Senior i Uppsala nu och fram till 2030: "äldre ska kunna leva ett aktivt liv samt ha inflytande i samhället och över sin vardag

¹¹ Vare sig den drivs av kommunen själv eller av annan aktör på uppdrag av kommunen

¹² Uppsala kommuns kvalitetspolicy; Kommunikationspolicy för Uppsala kommun: "Det är kommunens produktionsnämnder och produktionsförvaltningar som svarar för brukardialog, synpunkts- och klagomålshandling samt marknadsföring av egna verksamheter"

¹³ Remissvar 2006: Uppsala Pensionärsföreningars samarbetsråd anser att aktiviteter som erbjuds seniorer bör finnas nära boendet. Vid planering av bostadsnära miljöer behöver detta beaktas så att boulevaner och liknande ytor blir självskrivna inslag. Upplandsstiftelsen ser som angeläget att inriktningen under bostadsnära områden även omfattar ytor för vistelse i naturen. Friluftsfrämjandet vill understryka vikten av naturmark nära

bostäderna. Speciellt med tanke på barns lek är det viktigt med små naturområden med skötsel anpassad till friluftsliv.

¹⁴ Senior i Uppsala nu och fram till 2030: "Generella insatser i bostadsområdet och samhället i övrigt gör det lättare för alla att klara ett normalt liv. Det kan gälla närhet och tillgänglighet till kommersiell och offentlig service, möjlighet att ta del av kulturella verksamheter, föreningslokaler, fritids- och grönområden och god tillgänglighet i trafiknätet. " " Det finns erfarenheter som visar att det finns fyra områden som är särskilt viktiga för att seniorer ska må bra. Det gäller att röra på sig, äta bra mat, ha sociala kontakter och känna sig behövd."

¹⁵ Som ovan

¹⁶ Fritidspolitiska programmet 2006-2010

¹⁷ Remissvar 2006: Byggnadsnämnden anser att de intresseområden som nämnden representerar i allt väsentligt har belysts i programmet men framhåller att fritidsboende, koloniområden och odlingslotter kan vara frågor som behöver belysts ytterligare.

¹⁸ Fritidspolitiska programmet 2006-2010 Kommunen ska i den fysiska planeringen utforma närmiljön så att park- och naturmarker blir lättillgängliga för alla. Den offentliga parken utgör en viktig mötesplats och är extra betydelsefull då den ger möjlighet till utevistelse och fysisk aktivitet. Därför måste framkomligheten särskilt beaktas vid planering av närmiljön.

¹⁹ Fritidspolitiska programmet 2006-2010: värnar den fysiska planeringen om utveckling av de gröna stråk som är viktiga för människors vardagsmotion

²⁰ Som ovan

²¹ IVE 2014-2017

²² Fritidspolitiska programmet 2006-2010: Arenor och mötesplatser är ofta gemensamma och utgör viktiga förutsättningar för att skapa en attraktiv kommun. När staden förändras och växer skall behovet av sådana platser finnas med i ett tidigt skede i planeringen. Bibliotek ute i bostadsområden är ett exempel där fritid och kultur kan samverka för att utveckla angelägna träffpunkter.

²³ Som ovan

²⁴ Fritidspolitiska programmet 2006-2010: Kommunen ska tillhandahålla odlingslots- och koloniträdgårdsområden. Mark för odlingslotter, som tas i anspråk för andra ändamål, ska vid behov ersättas med mark som är lämplig för odling.

²⁵ IVE 2014-2017: Bibliotek, fritidsgårdar och kulturcentrum spelar en viktig roll som mötesplatser.

²⁶ Remissvar 2006: Uppsala Pensionärsföreningars samarbetsråd påtalar att det i äldreboenden, även nybyggda, saknas ytor som gör det möjligt för föreningar och boende att genomföra olika verksamheter. För att förändra denna situation anser Uppsala Pensionärsföreningars samarbetsråd att det Fritidspolitiska programmet behöver innehålla mer konkreta idéer som tar tillvara på äldres aktivitetsbehov. Upplandsstiftelsen föreslår att under "Lokaler och anläggningar", inriktningen kompletteras med policy för friluftsanläggningar, bad, motionsspår och vandringsleder. Fyrishov AB understryker att många barn och ungdomar söker sig till "fria arenor" som exempelvis saknar krav på medlemskap och tävlingsmoment. Kommunen bör därför beakta det ökade behovet av s.k. fria arenor för fritid och spontanidrott.

²⁷ Fritidspolitiska programmet 2006-2010: Kommunen ska samarbeta med föreningar och organisationer som vill bygga anläggningar i egen regi. Alternativ till kommunal drift av anläggningar ska prövas.

²⁸ Remissvar 2006: Upplands Idrottsförbund ser som angeläget att det tydligt framgår av programmet, när, var och hur bristen på idrottsanläggningar ska åtgärdas. Upplands Idrottsförbund anser vidare att det är viktigt att det av programmet framgår kommunens policy för stöd till föreningsägda anläggningar och hur föreningarna tillförsäkras stöd vid användande av anläggningar som drivs i andra former t.ex. Fyrishov och Allianshallen. Friluftsförbundet framhåller vikten av att syftet med anläggningsdrift klart formuleras i programmet.

²⁹ IVE 2014-2017: Parkstandarden, särskilt i stadsdelsparkerna, höjs med fler upplevelsevärden och skötsel som anpassas för att klara fler besökare. Fritidspolitiska programmet 2006-2010: Även kvalitén på skötseln av park- och naturmark har betydelse för hur människor använder dessa.

³⁰ Fritidspolitiska programmet 2006-2010: Skolan har ett stort ansvar för att grundlägga goda vanor och skapa ett livslångt intresse för fysisk aktivitet. Utformning av och tillgänglighet till skolgårdar som stimulerar och ger möjligheter till fysisk aktivitet, både under skoldagen och fritiden, är av stor betydelse för barns och ungdomars dagliga motion.

³¹ IVE 2014-2017: Med standard på infrastruktur avses i första hand tillgång på anläggningar för sport och rekreation samt funktionalitet i transportsystemet för såväl kollektivtrafikresenärer, cyklister, gående som bilister. Standard i infrastruktur förändras genom att ersätta och komplettera befintliga anläggningar.

³² Uppsala kommuns kvalitetspolicy

³³ Fritidspolitiska programmet 2006-2010

³⁴ IVE 2014-2017: Strövområden, lokaler och anläggningar är säkra och görs tillgängliga utifrån olika gruppers behov.

³⁵ IVE 2014-2017: Strövområden, lokaler och anläggningar är säkra och görs tillgängliga utifrån olika gruppers behov.

³⁶ Remissvar 2006: Senior i Uppsala nu och fram till 2030: "Alla nämnder ska i sin planering arbeta för de äldrepolitiska målen och beakta för seniorer viktiga värden som självständighet/oberoende, inflytande/påverkan, möjlighet till aktiviteter och tillgänglighet."

³⁷ Remissvar 2006: Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden uppmärksammar att flera nämnder har i uppdrag att tillgodose fritidsaktiviteter för unga med funktionshinder. Tillgängligheten till deltagande i fritidsverksamhet bör därför särskilt belysas i programmet och insatser för unga med funktionshinder uppmärksammas.

³⁸ Remissvar 2006: Upplandsstiftelsen anser att barns särskilda behov av ytor för lek och aktiviteter bör uppmärksammas i programmet. Det behövs säkra platser för lek och säkra trafikstråk för att ta sig till lekområdena. Därför bör säkerheten för barn infogas under inriktningen. Fritidspolitiska programmet 2006-2010: kan barn "gå eller cykla till närmaste fotbollsplan, park eller lekplats ... på ett tryggt och trafiksäkert sätt

³⁹ Barn- och ungdomspolitiska programmet

⁴⁰ Översiktsplan 2030

⁴¹ IVE 2014-2017: Folkhälsan är prioriterad i Uppsala kommun ... Det är av stor vikt att möjligheten till spontan aktivitet i närmiljön fortsätter att beaktas i all nybyggnation när staden växer och förtätas. Parker och grönytor bör finnas i närhet till bostaden och vara lättillgängliga för gående och cyklister.

⁴² Remissvar 2006: Friluftsrådet understryker kommunikationsperspektivet som särskilt viktigt för skolorna och påpekar att hittills har de flesta friluftsområden enbart kunnat nås med bil. Fritidspolitiska programmet 2006-2010 är rekreations- och friluftsområden ... i så stor utsträckning som möjligt ... tillgängliga med allmänna kommunikationer"

⁴³ Remissvar 2006: Nämnden för vuxna med funktionshinder föreslår en mer offensiv skrivning enligt följande: "Alla typer av rekreations- och friluftsområden ska vara tillgängliga ur funktionshindrades perspektiv och kommunikationsperspektiv."

⁴⁴ Uppsala kommuns kvalitetspolicy

⁴⁵ Fritidspolitiska programmet 2006-2010

⁴⁶ IVE 2014-2017: Det snabbt ökande antalet seniorer ställer ökade krav på tillgänglighet under dagtid.

⁴⁷ Äldrenämnden ställer sig positiv till att lokaler är ett prioriterat område och påminner om att lokaler för föreningsliv och andra aktiviteter behövs hela dygnet och inte bara under eftermiddagar och kvällar. IVE 2014-2017: Det snabbt ökande antalet seniorer ställer ökade krav på tillgänglighet under dagtid.

⁴⁸ IVE 2014-2017: Kvinnors och mäns behov ser också olika ut till exempel med avseende på trygghetsfaktorer när det gäller nyttjande av friluftsområden och anläggningar.

⁴⁹ Barn- och ungdomspolitiskt program 2010-2014: Barn och ungdomar känner sig trygga i de miljöer de vistas i.

⁵⁰ Kulturpolitiskt program för Uppsala kommun: Det är angeläget att även de kommunala verksamheter som bedrivs i förhyrda lokaler får tillgång till konst.

⁵¹ Kulturpolitiskt program för Uppsala kommun: Även små barn, och deras föräldrar, har behov av mötesplatser med ett brett utbud av hög kvalitet som fyller kulturella och sociala behov, till exempel förskolor, museer, teatrar, konserter och folkbibliotek.

⁵² Uppsala kommuns Översiktsplan 2010, sammanfattning

⁵³ Kulturpolitiskt program för Uppsala kommun: "Evenemangsstaden Uppsala berikas väsentligt av de många festivaler, historiska spel och andra evenemang som möjliggörs med hjälp av amatörers initiativ och engagemang. Evenemangen har inte bara betydelse för Uppsalabornas identitet och trivsel, de tillför också stora värden för kommunen och näringslivet. Hembygds- och bygdegårdsföreningarnas arbete bör uppmärksammas."

⁵⁴ Fritt efter Evenemangstrategin och Fritidspolitiska programmet 2006-2010; Evenemangstrategin: "stärker och driver byggandet av infrastruktur t.ex. nya evenemangsplatser med god tillgänglighet som möjliggör attraktion av fler evenemang inom önskade områden"

⁵⁵ Fyra punkter från Evenemangstrategin

⁵⁶ Remissvar 2006: Fyrishov AB anser att berörda bolag bör finnas med i programmet som samverkanspart för evenemang i staden och att kommunens arenor och arenabundna evenemang bör finnas med som alternativ plats för evenemang. Fritidspolitiska programmet 2006-2010: Kommunens nämnder och kommunala bolag ska initiera samverkan kring evenemang.

⁵⁷ Remissvar 2006: Uppsvenska Handelskammaren framhåller att evenemang och fritid hör nära samman och att det också finns en klar koppling till kommunens ambitioner på turistsidan. En skrivning om detta saknas i programmet. Handelskammaren anser vidare att detta är ett område där det är viktigt att kommunen signalerar en positiv hållning till kommersiella aktörers medverkan.

⁵⁸ Näringslivsprogrammet: Uppsala kommun skapar rätta förutsättningar för att företag ska utvecklas och etablera sig inom kunskapsintensiva framtidsbranscher samt service- och upplevelsenärningar. Kommunen arbetar för en väl fungerande infrastruktur, serviceinriktad egen verksamhet, snabb och rättssäker myndighetsutövning.

⁵⁹ Fritidspolitiska programmet 2006-2010: Kommunen ska medverka till att idrottsrörelsens samarbete med näringslivet utvecklas. Elitidrotten växer och utvecklas främst genom det arbete som sker inom föreningarna men kommunen och näringslivet är viktiga samarbetsparter. Det är därför angeläget att stöd- och samarbetsformer för elitidrotten utvecklas och förbättras.

⁶⁰ IVE 2014-2017

⁶¹ Remissvar 2006: Uppsala Föreningsråd vill uppmärksamma på att det förebyggande arbete som föreningslivet gör för barn och ungdomar, inte nämns i det Fritidspolitiska programmet. Barn- och ungdomsnämnden ser det som angeläget att föreningslivets roll i det förebyggande ungdomsarbetet belyses i programmet liksom behovet av fritidsverksamhet i drogfria ungdomsmiljöer för äldre tonåringar och vuxna. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden vill understryka, att fritidsverksamheten måste bedrivas i drogfria ungdomsmiljöer och att föreningslivet ges ett tydligt uppdrag i arbetet mot droger. Föreningslivet som möjlig resurs i arbetet med arbetslösa ungdomar bör även belysas i programmet. Barn- och ungdomsnämnden och Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden anser att den ideella sektorns roll och föreningslivets roll behöver förtydligas i programmet och att fritidspolitiken ges ett vidare uppdrag som demokratiförmedlare och välfärdsutvecklare.

⁶² En grov uppskattning är att det bara inom idrotten utförs ett frivilligt, **oavlönat arbete som motsvarar ca ??? årsarbeten.**

⁶³ Policyn för samverkan med ideell sektor

⁶⁴ Policyn för samverkan med ideell sektor

⁶⁵ Remissvar 2006: Barn- och ungdomsnämnden ser som angeläget att fritidsverksamhetens funktion i lokalsamhället och kommunens behov av samverkan med externa aktörer, som bostadsföretag, boendeorganisationer och lokala föreningar, beskrivs i programmet.

⁶⁶ Samtliga att-satser från den lokala överenskommelsen

⁶⁷ Kulturpolitiskt program för Uppsala kommun: "Tillgänglighet förutsätter fungerande information. Man kan inte nå en publik som inte känner till utbudet. Därför måste effektivare informationsarbete utvecklas."

⁶⁸ Kommunikationspolicy för Uppsala kommun, principer

⁶⁹ Kommunikationspolicy för Uppsala kommun, förhållningssätt

⁷⁰ Senior i Uppsala

⁷¹ Citaten från Fritidspolitiska programmet 2006-2010

⁷² Kulturpolitiska programmet: Ambitionen är också att stödja kulturutövare med små resurser för information och marknadsföring. Kommunen kan ta på sig en viktig roll, bland annat genom att en kulturportal inom Uppsala kommuns hemsida inrättas med aktuell information från kulturlivet, men många andra informationskanaler ska också användas. Särskild uppmärksamhet ska ägnas informationsarbetet gentemot skolor och förskolor.

⁷³ Som ovan

⁷⁴ Uppsala kommuns Barn- och ungdomspolitiska program "utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter samt statliga styrdokument. Programmet ska särskilt fokusera på barnets rätt till likvärdiga villkor, barnets bästa i främsta rummet, barnets rätt till liv och utveckling och barnets rätt till inflytande och delaktighet. FN:s barnkonvention gäller barn 0-18 år."

⁷⁵ Kommunallagen: 2 kap. Kommunernas och landstingens befogenheter; Allmänna befogenheter:

1 § Kommuner och landsting får själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte skall handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan.

⁷⁶ Bland annat SCB:s undersökningar ...

⁷⁷ Senior i Uppsala nu och fram till 2030: "De fyra inriktningsmålen i regeringens nationella handlingsplan för äldrepolitiken är att äldre ska: kunna leva ett aktivt liv samt ha inflytande i samhället och över sin vardag" samt kunna ägna sig åt sina "intressen oberoende av ålder."

⁷⁸ Remissvar 2006: Uppsala Pensionärsföreningars samarbetsråd anser att det Fritidspolitiska programmet har positiva avsikter som rådet ställer sig bakom, men understryker samtidigt att det saknas konkreta inslag för den äldre befolkningen och förespråkar därför att programmet bearbetas och får en vidare utformning. Äldre-nämnden saknar i förslaget en tydlig inriktning för äldre och funktionshindrade personer som behöver särskilt stöd för att tillägna sig en aktiv livsstil på fritiden. Uppsala Pensionärsföreningars samarbetsorgan anser att programmet är alltför inriktat på arenaidrott som rör ungdom. Uppsala Föreningsråd anser att det Fritidspolitiska programmet helt är inriktat på barnidrott och elitidrott utan att nämna gruppen funktionshindrade och deras möjligheter och behov av idrott.

⁷⁹ Senior i Uppsala nu och fram till 2030

⁸⁰ Kulturpolitiskt program för Uppsala kommun

⁸¹ Citat ur IVE 2014-2017

⁸² Som ovan

⁸³ Som ovan

⁸⁴ Kommunen står här för alla dess olika aktörer såsom uppdragsnämnder, produktionsnämnder, bolag, förvaltningar etc.

⁸⁵ Folkhälsoinstitutets hemsida, 2013-11-22

⁸⁶ Remissvar 2006: Äldrenämnden förespråkar en något stramare och tydligare avgränsning av vad som är att betrakta som fritid. En sådan avgränsning skulle underlätta Äldrenämndens arbete i enlighet med programmet.

⁸⁷ Forum för fritidsforskning vid Stockholms universitet antog denna definition 1990 (SCB:s levnadsvaneundersökning 2006-2007) (med viss modifiering)

⁸⁸ En utveckling av formuleringen i det tidigare fritidspolitiska programmet

⁸⁹ Uppsala kommun ansluter sig till Riksidrottsförbundets definition av idrott

arbområde

